

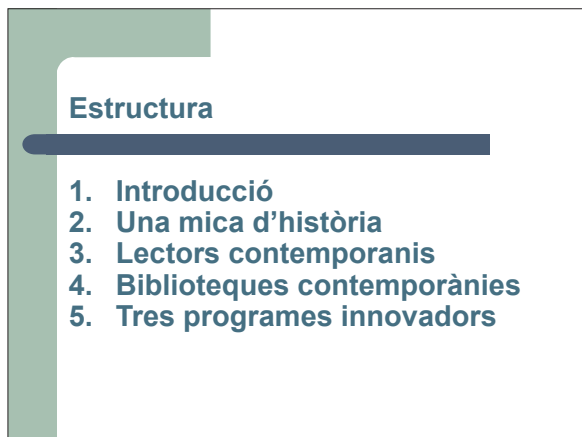
La literatura i les biblioteques per a nens i nenes a Espanya

Una petita introducció a la història i a les noves tendències de la lectura

Joan Portell Rifà

MINASAN KON'NICHIIWA,
WATASHI WA JOAN PORTELL DESU.
WATASHI WA BARCELONA DAIGAKU
TO GIRONA DAIGAKU DE HATARAI
TE IMASU, MATÁ SAKKA TO BUNGAKU
HYORONKA DEMO ARIMASU. WATASHI
WA GENGO GAKU TO BUNGAKU NO
DOCTOR DESU. HONGITSU WA OKOSHI
ITADAKI ARIGATOU GOZAIMASU.
YOROSHIKU ONEGAISHIMASU.

Benvolguts, benvolgudes,
en primer lloc voldria agrair la possibilitat que em brinden des d'aquesta universitat per poder parlar públicament d'un tema que m'apassiona com és la literatura infantil, els lectors i les biblioteques. Agrair així mateix a tots els presents la vostra assistència i desitjar que aquesta estona junts sigui plaent i educativa per totes les parts.

La xerrada que desenvoluparé a conti-

nuació s'estructura en tres grans blocs en el que el tercer es divideix en tres capítols que crec que poden despertar molt d'interès entre els presents.

En el primer bloc -1. Introducció- faré una petita introducció per situar els presents en el que suposa la diversitat lingüística i també literària d'Espanya, un aspecte que internament tenim perfectament assumit però que a l'exterior s'associa massa vegades un país amb una llengua.

En el segon bloc -2. Una mica d'història- faré un petit repàs de la història de la literatura infantil al llarg dels segles centrant-me al final del bloc en alguns autors -escriptors i il·lustradors- de referència en les quatre literatures que s'han desenvolupat seguint els paràmetres lingüístics que anteriorment citava.

Amb el darrer bloc, format per tres capítols -3. Lectors contemporanis, 4. Biblioteques contemporànies, 5. Tres programes innovadors- vull posar damunt la taula els canvis que està suposant per la lectura els darrers temps, tant pel que avui en dia entenem com a lector fins a noves propostes de biblioteques i programes lectors que volen donar resposta als canvis contemporanis que s'estan desenvolupant amb gran rapidesa.

BLOC 1. Introducció

Com bé sabeu l'estat espanyol ocupa gran part de la península ibèrica, a la part sud oest del continent europeu. La diferència horària amb el Japó és de vuit hores. Quan aquí anem a dormir -cap a les 9 o les 10 de la nit-, a Espanya dinen.

En el mapa que teniu a continuació podeu apreciar la divisió lingüística de l'estat espanyol.

A Espanya hi ha una llengua oficial, el castellà, però parlada majoritàriament el centre de la península.

A la costa mediterrània es parla el català, que rep el nom de valencià o balear segons la zona on es parli, és a dir, segons el dialecte. En total hi ha uns 9.000.000 de parlants d'aquesta llengua. Prové del llatí com el castellà, el francès o l'italià.

Diferents llengües, diferents literatures

Castellano / espanyol	} 4 literatures (també quatre literatures infantils)
Català/valencià/balear	
Basc	
Gallec / portuguès	

Al nord de l'estat es parla el basc, amb gairebé 1.000.000 de basco parlants. És una llengua de la qual se'n desconeix l'origen. Té algunes similituds amb el japonès.

A la costa atlàntica es parla el gallec, llengua que també es parla amb algunes variacions a Portugal i Brasil. Actualment hi ha uns 3.000.000 de galaic parlants. Tot i això al món són uns 200.000.000 milions de parlants ja que també és llengua oficial al Brasil que allà rep el nom de brasileny.

Així, doncs, com que una llengua és sinònim d'una cultura, a l'estat espanyol hi ha quatre llengües oficials que també han desenvolupat quatre cultures diferents i, en conseqüència, també quatre literatures diferents. A l'estat espanyol es publiquen regularment llibres en les quatre llengües i hi ha lectors per a cada una d'elles.

2. Una mica d'història

On va començar tot?

XI-XII a.C
(Shogun Kamakura)

Pantocràtor de Sant Climent de Taüll

Escultures   Llibres

BLOC 2. Una mica d'història

La història de la literatura comença cap a l'any 1000 després de crist, durant el període del Shogun Kamakura, quan el poble encara no sabia llegir. És aleshores quan,

amb la voluntat de difondre alguns passatges de la Bíblia, les esglésies comencen a ser decorades amb pintures, com el pantocràtor de Sant Climent de Taüll que decora l'absis d'aquesta petita església dels Pirineus, o escultures com els capitells dels claustres o miniatures com els que decoren el Beat de la Seu d'Urgell.

Ramon Llull (1232-1316)

La doctrina pueril

Llibre pensat per adoctrinar el seu fill i per a tots els nens d'entre 8 i 12 anys.
(en català)

El llibre de les bèsties

Discussió entre els animals carnívors i els herbívors per escollir quin d'ells ha d'esdevenir el rei de tots els animals.
(en català)

D'aquella època destaca especialment el filòsof, savi i escriptor català Ramon Llull. Durant la seva vida va escriure més de 200 llibres i influí el pensament occidental durant els segles següents. En relació a la literatura per a infants, destaquen especialment dos llibres seus: *La doctrina pueril* i *El llibre de les bèsties*, ambdós enfocats per adoctrinar.

Però un element canvià radicalment la literatura: la invenció de la impremta per part de Johannes Gutenberg (aproximadament vers el 1450). Aquest invent significà que el coneixement es podia difondre i que deixava d'estar en mans només de l'església. Això succeí a occident durant el Shogun Ashikaga.

La difusió de la impremta suposa el naixement d'editorials amb el concepte modern de les mateixes. Sobresurt a Espanya Publicacions de l'Abadia de Montserrat, nascuda el 1498, i que encara publica. És la més antiga del món: <http://www.pamsa.com/pamsa/inici.html>

Johanes Gutenberg (1398-1468)

La Bíblia (1450 aprox.)

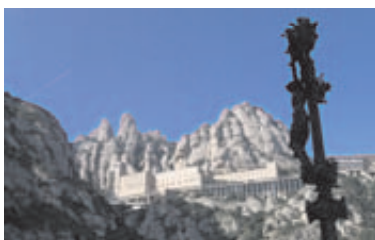
(Shogun Ashikaga (1336-1573))

La impremta es difon

Neix Publicacions de l'Abadia de Montserrat (1498), l'editoria més antiga del món que encara publica.

[PAM](http://www.pamsa.com/pamsa/inici.html)

La literatura esdevé universal. Neix la literatura infantil a Europa.

1484. Les faules d'Isop. Ed. Caxton

(Període Edo (1603-1868))

1658. Comenius. *Orbis sensualium pictus*. Primer llibre infantil (?)
 1697. Charles Perrault. *Contes de la mare oca*.
 1719. Daniel Defoe. *Robinson Crusoe*
 1726. Jonathan Swift. *Els viatges de Gulliver*
 1812. Jacob i Wilhelm Grimm
 1819. Amadeus Hoffmann. *El trencanous i el rei de les rates*.
 1835. H.Ch.Andersen. *Contes explicats a nens*

La literatura esdevé universal. Neix la literatura infantil a Europa II

1826. J. Fenimore Cooper. *El darrer dels mohicans*
 1850. Ch. Dickens. *David Copperfield*
 1865. Wilhelm Busch. *Max und Moritz*
 1883. J.R. Stevenson. *L'illa del tresor*.

I, entre d'altres:
 -Radyard Kipling,
 -Jules Verne,
 -Lewis Carrol,
 -James Matthew Barrie,
 -Carlo Collodi,
 -Mark Twain
 -Etc.

La literatura esdevé universal, i amb ella també la literatura per a infants. Ressaltar entre els autors la publicació de *Les faules d'Isop*, per l'editorial Caxton l'any 1484, primer llibre imprès per a infants. A partir d'aquí sorgeixen autors especialitzats en la literatura infantil com l'obra de Comenius, *Obris sensualium pictus*, considerat per molts com el primer llibre infantil, i Charles Perrault, Daniel Defoe o els germans Grimm i Hans Christian Andersen.

Durant el segle XIX la literatura infantil es fa universal i apareixen autors que es converteixen en autèntics referents de cada literatura, com Collodi a Itàlia, Barrie a Anglaterra o Alexander Dumas a França. Mentrestant el Japó viu el període Edo.

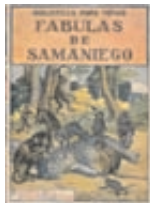
I la literatura infantil a Espanya?

1750. Félix de Samaniego. *Fábulas morales*

1874. Fernán Caballero. *La educación pintoresca*

1876. Editorial Saturnino Calleja. Des de 1884 va començar a publicar llibres per a infants on es recullen, especialment, contes populars.

La literatura infantil de l'època està basada en contes populars i el folklore de cada una de les quatre llengües.

- ☒ 1804. Basc: Bizenta Mogel. *Ipuionac* (Cuentos buenos)
- ☒ 1876. Castellà/Spanish: *Cuentos de Calleja*
- ☒ 1896. Català: *Rondaies mallorquines* de Jordi des Racó, i històries populars recollides per autors com Jacint Verdaguer, Joan Amades, Josep Carner, Enric Valor...
- ☒ 1921. Gallec: Xoán Vicente Viqueira, Vicente Risco, Álvaro Cebreiro..., *Contos pra nenos*, recollits per Risco i il·lustrats per Cebreiro

Apareixen les primeres revistes infantils

1904. Revista Patufet (català)

1917. Revista TBO (castellà)

I a Espanya? Doncs durant el segle XIX la literatura infantil encara no és de creació pròpia o sempre va enfocada cap a un model d'educació moral determinat, molt d'acord amb la religió catòlica. Ho demostra que l'editorial més important del moment és Saturnino Calleja que recull contes populars. Cada una de les quatre llengües de l'estat s'encarrega de recollir la seva tradició popular i transmetre-la al seus in-

fants com és el cas de la basca Bizenta Mogel i *Ipuionac*, els ja anomenats *Cuentos de Calleja* en castellà, en català les històries populars recollides per autors com Verdaguer, Amades o Jordi des Racó, o els contes gallecs *Contes pra nenos* de Risco. Al mateix temps apareixen revistes infantils especialment destinades a petits lectors, com és el *Patufet* (1904) en català o la centenària revista *TBO* (1917) en castellà.

La dictadura del general Franco

- ⌘ Prohibeix la publicació de llibres en llengües diferents a la castellana, el que es coneix com a espanyol (spanish).
- ⌘ Prohibeix parlar una altra llengua que no sigui el castellà o espanyol.
- ⌘ Prohibeix educar a les escoles en una altra llengua que no sigui el castellà o espanyol.
- ⌘ Imposa una única cultura: flamenco i toros.
- ⌘ Imposa una única religió: el catolicisme.
- ⌘ Imposa una sola educació: el nacinalcatolicisme, amb el recolzament de l'església oficial.

Però el 1936 el general Franco s'alça en contra del govern escollit democràticament i inicia una Guerra Civil que durà tres anys. La victòria de les forces colpistes porta a Franco com a Caudillo de España i a quaranta anys de dura dictadura.

Les conseqüències de la dictadura per la literatura van ser nefastes i immediates:

- Prohibeix la publicació de llibres en llengües diferents a la castellana.
- Prohibeix parlar una altra llengua que no sigui el castellà o el que s'anomenarà espanyol.
- Prohibeix educar a les escoles en una altra llengua que no sigui el castellà o espanyol.
- Imposa una única cultura: flamenco i toros.
- Imposa una única religió: el catolicisme.
- Imposa una sola educació: el nacinalcatolicisme, amb el recolzament de l'església oficial.

Només es publicaven escrits propers al règim

⌘ Ordre del 16 de setembre de 1937:

Selección de una única lectura que sea guía de la enseñanza patriótica y que compendie de manera clara, atractiva y entusiasta lo que de España deben conocer los niños y amarla: su historia, su carácter, costumbres, santos, héroes, etc. Este libro se llamará Libro de España y se impondrá como obligatorio en todas las escuelas primarias.

Selection of a single reading that is a guide to patriotic teaching and which compiles in a clear, attractive and enthusiastic way what Spain must know and love children: its history, its character, customs, saints, heroes, etc. This book will be called Book of Spain and will be imposed as mandatory in all primary schools.

Només es podien publicar llibres propers al règim. Veiem l'ordre que així ho manava:

Selección de una única lectura que sea guía de la enseñanza patriótica y que compendie de manera clara, atractiva y entusiasta lo que de España deben conocer los niños y amarla: su historia, su carácter, costumbres, santos, héroes, etc. Este libro se llamará *Libro de España* y se impondrá como obligatorio en todas las escuelas primarias.

El règim no pot ser mai posat en dubte

- Joan Ferràndiz
- Mercè Llimona
- Elena Fortún

El règim no podia ser posat mai en dubte. Els autors han d'explicar històries molt senzilles i de temes no polèmics. D'aquesta època en són l'obra d'Elena Fortún com a escriptora i dels il·lustradors Joan Ferràndiz i Mercè Llimona que mostren un món feliç on s'educa en la bona conducta.

Però la dictadura té alguns forats

- Sota la protecció de part de l'església, la més progressista, es publiquen algunes revistes.

Català

Però la dictadura té alguns forats

- Neixen editorials (*La Galera*, 1963) que no segueixen la línia oficial per donar resposta als moviments de renovació pedagògica del moment (inspirats en l'editorial francesa *Père Castor*)

Però la dictadura no ho pot controlar tot malgrat que tenia un dur sistema de censura. És així com apareix, per exemple, en català la revista *Cavall Fort* o en la mateixa llengua *l'Infantil*, sota l'empara de l'església més progressista. També és important destacar l'aparició d'algunes editorials com és el cas de *La Galera*, pionera en recuperar la llengua catalana, molt inspirada en una altre segell de referència com és el francès *Père Castor*.

Recordeu?

Amb la fi de la dictadura la literatura infantil torna amb molta força

- Es comença a publicar en les quatre llengües oficials de l'estat espanyol.
- Hi ha editorials que publiquen simultàniament en les quatre llengües, permetent el traspàs d'autors d'unes a les altres (SM, Edebé, Santillana, La Galera...)
- L'escola comença una important renovació i el públic infantil demana noves publicacions més adequades als nous temps i, especialment, s'importen les noves tendències literàries d'Europa.
- Es comencen a tractar temes nous com la mort, la solitud, el bullying...

Refresquem les quatre llengües oficials ja que amb la fi de la dictadura, l'any 1975, tot comença a canviar.

Amb la fi de la dictadura:

- Es comença a publicar en les quatre llengües oficials de l'estat espanyol.
- Hi ha editorials que publiquen simultàniament en les quatre llengües, permetent el traspàs d'autors d'unes a les altres (SM, Edebé, Santillana, La Galera...)
- L'escola comença una important renovació i el públic infantil demana noves publicacions més adequades als nous temps i, especialment, s'importen les noves tendències literàries d'Europa.
- Es comencen a tractar temes nous com la mort, la solitud, el bullying...

Autors contemporanis: escriptors

Escriptors:

- ↳ Literatura castellana:
  - ↳ César Mallorquí
  - ↳ Elvira Lindo
  - ↳ Laura Gallego
- ↳ Literatura gallega:
  - ↳ Xabier P. Docampo
  - ↳ Agustín Fernández Paz

Autors contemporanis. A continuació passo una petita selecció dels centenars d'autors que en cada llengua han destacat, sigui com a escriptors o com a il·lustradors. És una selecció molt petita ja que el temps no permet aprofundir més.

Pel que fa als escriptors, destacariem en castellà César Mallorquí, qui crea un món de terror molt proper a autors clàssics anglesos; Elvira Lindo, que retrata el món

dels infants als barris pobres de les grans ciutats amb un entranyable personatge com és Manolito Gafotas; Laura Gallego, que enllaça amb el món fantàstic més contemporani; o Carlos Ruíz Zafón, autor de renom internacional per a adults.

Pel que fa a autors gallecs són especialment d'interès Xavier P. Docampo, autor en la línia crítica de la literatura contemporània per a joves, i Agustín Fernández Paz, qui recupera i actualitza l'imaginari popular galleg.

Autors contemporanis: escriptors

Escriptors:

- ↳ Literatura catalana:
  - ↳ Jordi Sierra i Fabra
  - ↳ Maite Carranza
  - ↳ Care Santos
- ↳ Literatura basca:
  - ↳ Bernardo Atxaga
  - ↳ Patxi Zubizarreta

D'entre els catalans Jordi Sierra i Fabra, autor d'una ingent obra; Maite Carranza, que amb la trilogia de *El clan de la lloba* ha aconseguit unir passat i present; i Care Santos, autora de gran crítica social. I finalment entre els bascos Bernardo Atxaga, autor de referència per a adults però que també ha estat capaç de fer bones incursions en el món juvenil, i Patxi Zubizarreta, que recull el realisme crític europeu i el situa en l'àmbit basc.

Autors contemporanis: il·lustradors

& Literatura infantil basca :

Asun
Balzola

Elena Odriozola

Jokin Mitxelena

Iban Barrenetxea

Pel que fa als il·lustradors destaquem en la literatura basca:

Asun Balzola, una gran artista de l'aquarel·la, que recorda la vostra Chihiro Iwasaki.

Elena Odriozola, de traç lleuger on els blancs també parlen, i que el any passat ha estat presentada per l'estat espanyol pel premi Hans Christian Andersen.

Jokin Mitxelena, amb il·lustracions plenes de gràcia i gran observador de l'entorn.

O el jove Iban Barrenetxea, amb un llenguatge molt propi i fàcil d'identificar.

Autors contemporanis: il·lustradors

& Literatura infantil catalana:

Roser Capdevila

Carme Solé

Arnal Ballester

Ignasi Blanch

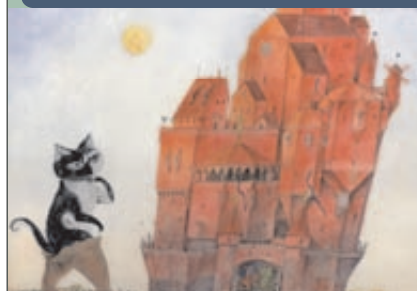

Pel que fa a la literatura catalana:
 Roser Capdevila, la més internacional amb els seus tres personatges de referència com són *les tres bessones*.
 Carme Solé, tot un referent i guanyadora del premi de la Biennial de Bratislava.
 Arnal Ballester, un gran innovador de la il·lustració que trenca i aporta una nova mirada.
 Ignasi Blanch, capaç de generar un dibuix molt personal i autor d'un dels meus llibres més estimats.

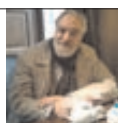
Autors contemporanis: il·lustradors

& Literatura infantil castellana:

Jesús Gabán

Emilio Urberuaga

Pablo Auladell

Pablo Amargo

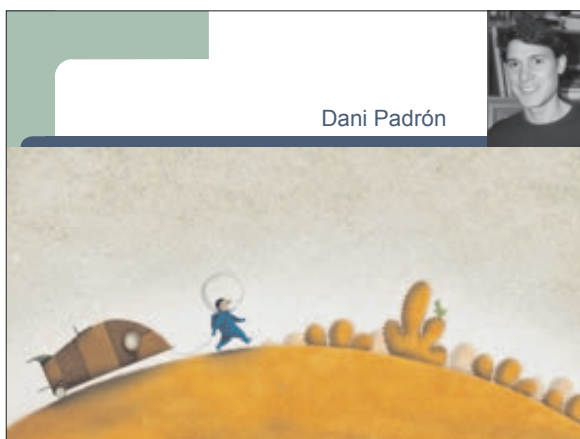
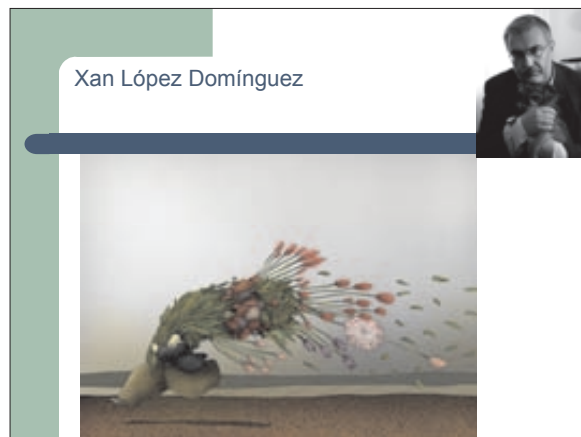
El ric món de la literatura castellana també ens ofereix autors com:

Jesús Gabán capaç de mesclar perfectament el llenguatge clàssic i el més contemporani.

Emilio Urberuaga, autor que ha il·lustrat alguns dels escriptors de més renom, com és la ja citada Elvira Lindo.

Paulo Auladell, la seva irrupció al món de la il·lustració va suposar un trencament.

La mirada sempre divertida i interessant de Pablo Amargo.

A la literatura gallega:
Xan López Domínguez, també presentat
fa alguns anys al premi Andersen per
l'estat espanyol.
I un nou valor com és Dani Padrón.

Per entendre la dimensió de cada literatura infantil i la seva llengua, es pot observar que el any 2017 la llengua catalana serà la convidada d'honor a la fira de Bolònia, la més important de literatura infantil del món.

3. Lectors contemporanis

Nous vents bufen en els lectors i les biblioteques a Espanya

- ⌘ Els canvis de les darreres dècades han comportat canvis importants en:
  - ⌘ els lectors i els seus hàbits,
  - ⌘ la lectura,
  - ⌘ i les biblioteques

3. Lectors contemporanis

Entrem ara al tercer bloc de la xerrada on vull fer una petita mirada sobre la realitat de la lectura, els lectors i les biblioteques a Espanya, una mirada del present i una proposta de futur.

Nous vents bufen en els lectors i les biblioteques a Espanya

Els canvis de les darreres dècades han comportat canvis importants en:

- els lectors i els seus hàbits,
- la lectura,
- i les biblioteques

Alguns apunts

- ⌘ Superfície:
  - Espanya: 506.000 km²
  - Japó: 378.000 km²
- ⌘ Habitants:
  - Espanya: 46.800.000 (92 hab/km²)
  - Japó: 127.000.000 (335 hab/km²)

Alguns apunts

- ⌘ Hàbit lector:
  - 59% dels habitants d'Espanya són lectors habituals (més d'un llibre a l'any)
  - 91% dels japonesos (segons la UNESCO)
- ⌘ Hores de lectura setmanals:
  - 5,8 hores de lectura a la setmana a Espanya
  - 4,06 hores de lectura a la setmana al Japó
- ⌘ Biblioteques per habitants:
  - ⌘ Espanya: 14 biblioteques per cada 100.000 hab.
  - ⌘ Japó: 2,31 biblioteques per cada 100.000 hab (sense comptar les biblioteques universitàries, escolars, especials...)

Alguns apunts:

- Superfície:
  - Espanya: 506.000 km²
  - Japó: 378.000 km²
- Habitants:
  - Espanya: 46.800.000 (92 hab/km²)
  - Japó: 127.000.000 (335 hab/km²)
- Hàbit lector:
  - 59% dels habitants d'Espanya són lectors habituals (més d'un llibre a l'any)
  - 91% dels japonesos (segons la UNESCO)
- Hores de lectura setmanals:
  - 5,8 hores de lectura a la setmana a Espanya
  - 4,06 hores de lectura a la setmana al Japó
- Biblioteques per habitants:
  - Espanya: 14 biblioteques per cada 100.000 hab.

Alguns apunts

- ☞ Títols nous publicats cada any:
  - 91.000 títols nous anuals a Espanya:
    - ☞ 70.000 en castellà,
    - ☞ 15.000 en català,
    - ☞ 3.500 en gallec
    - ☞ i 2.500 en basc
  - 70.000 nous títols anuals al Japó
- ☞ Espanya: 16.000 títols infantils nous anuals
- ☞ Japó: 8.000 títols infantils nous anuals

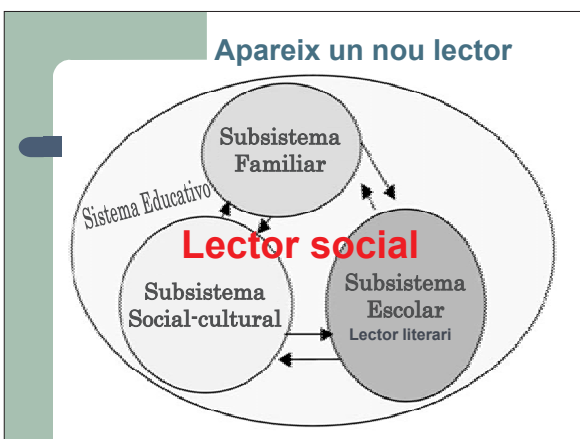
- Japó: 2,31 biblioteques per cada 100.000 hab (sense comptar les biblioteques universitàries, escolars, especials...)
- Títols nous publicats cada any:
  - 91.000 títols nous anuals a Espanya:
    - 70.000 en castellà, 15.000 en català, 3.500 en gallec i 2.500 en basc
  - 70.000 nous títols anuals al Japó
- Títols infantils:
  - Espanya: 16.000 títols infantils nous anuals
  - Japó: 8.000 títols infantils nous anuals

En aquests moments hi ha canvis en el paradigma lector

- ☞ El format de lectura no està només en el llibre.
- ☞ El coneixement no està només en els llibres.
- ☞ La lectura no només està en el text.
- ☞ El coneixement no és immutable, aquesta es construeix dia a dia.
- ☞ El lector és dinàmic, canvia a cada lectura.
- ☞ Els canvis no són només individuals, el lector també influencia en la societat i viceversa.

En aquests moments hi ha canvis en el paradigma lector

- El format de lectura no està només en el llibre.
- El coneixement no està només en els llibres.
- La lectura no només està en el text.
- El coneixement no és immutable, aquesta es construeix dia a dia.
- El lector és dinàmic, canvia a cada lectura.
- Els canvis no són només individuals, el lector també influencia en la societat i viceversa.

Apareix un nou lector

El lector social s'ha d'apropar a la lectura amb:

- ☞ La lectura ha de ser identificadora de grup: jo llegeixo perquè desitjo ser com el tu i ser dels teus.
- ☞ Estratègies que animin a llegir, a desenvolupar el denominat gust per la lectura.
- ☞ Estratègies que amplien la lectura, que la vinculen a tot tipus d'experiències.
- ☞ Provocar al voltant seu oportunitats lectores, situacions en les quals la lectura sigui un element més de l'activitat.
- ☞ Motivar-lo perquè la lectura sigui un bé de consum cultural a imatge i semblança de la música, el cinema o la roba.

I aquest nou lector necessita:

- ☞ Demana més capacitat per crear
- ☞ Demana més mitjans
- ☞ Vol treballar i ha de treballar en grup, per parelles i individualment
- ☞ És amo d'allò que vol saber i descobrir i pot fer-ho.
- ☞ Tota la societat ha d'estar implicada en el procés, en som exemple.

Les noves tecnologies

- ☞ No són un enemic, són un aliat.
- ☞ El problema no són les noves tecnologies, el problema són els usuaris.
- ☞ Educar bé en l'ús i hàbits de les noves tecnologies és una obligació de tots.
- ☞ Les xarxes socials ens poden ajudar a crear xarxes de complicitats entre els lectors, no ens ho deixem perdre.

El lector social s'ha d'apropar a la lectura amb:

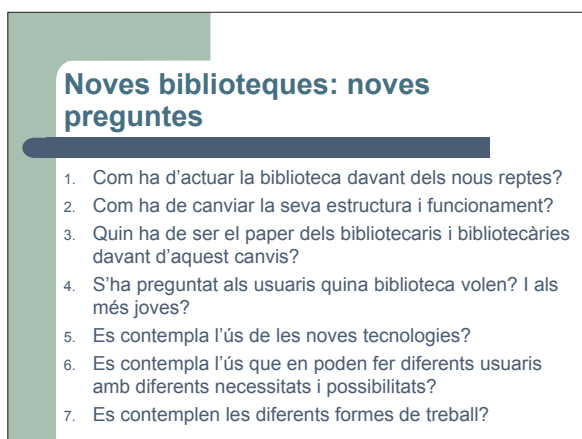
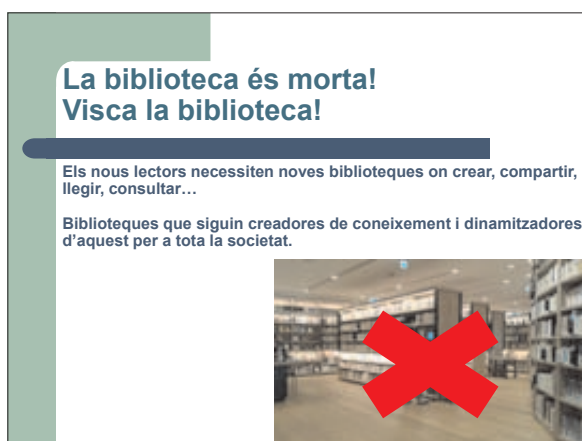
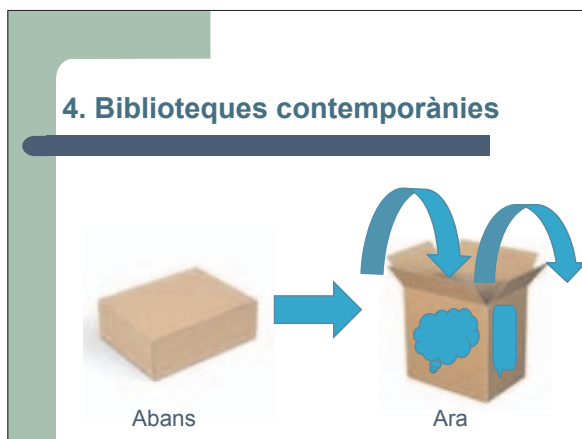
- La lectura ha de ser identificadora de grup: jo llegeixo perquè desitjo ser com el tu i ser dels teus.
- Estratègies que animin a llegir, a desenvolupar el denominat gust per la lectura.
- Estratègies que amplien la lectura, que la vinculen a tot tipus d'experiències.
- Provocar al voltant seu oportunitats lectores, situacions en les quals la lectura sigui un element més de l'activitat.
- Motivar-lo perquè la lectura sigui un bé de consum cultural a imatge i semblança de la música, el cinema o la roba.

I aquest nou lector necessita:

- Demana més capacitat per crear
- Demana més mitjans
- Vol treballar i ha de treballar en grup, per parelles i individualment
- És amo d'allò que vol saber i descobrir i pot fer-ho.
- Tota la societat ha d'estar implicada en el procés, en som exemple.

Les noves tecnologies

- No són un enemic, són un aliat.
- El problema no són les noves tecnologies, el problema són els usuaris.
- Educar bé en l'ús i hàbits de les noves tecnologies és una obligació de tots.
- Les xarxes socials ens poden ajudar a crear xarxes de complicitats entre els lectors, no ens ho deixem perdre.

4. Biblioteques contemporànies

Biblioteques d'ABANS -----)
biblioteques d'ARA

La biblioteca com a magatzem de llibres, on la gent accedeix només per agafar llibres en préstec o per estudiar és morta! Necessitem unes noves biblioteques que donin resposta als lectors del segle XXI, biblioteques on el coneixement entri per diferents fonts -internet, llibres, persones...-, es discuteixi, es conversi, es pensi i, en definitiva, es creï perquè la biblioteca es converteixi en el pol de creativitat que havia estat i que el futur demana que sigui.

Com el Rei, la vella biblioteca és morta!
Visca la nova biblioteca!

Els nous lectors necessiten noves biblioteques on crear, compartir, llegir, consultar... Biblioteques que siguin creadores de coneixement i dinamitzadores d'aquest per a tota la societat. La biblioteca s'ha de convertir en un punt de generació de cultura i de noves idees, una biblioteca que en lloc de atresorar coneixement el generi i l'exporti. I els nous lectors en són la clau.

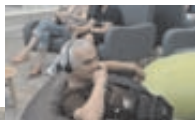
Les noves biblioteques s'haurien de fer noves preguntes:

1. Com ha d'actuar la biblioteca davant dels nous reptes?
2. Com ha de canviar la seva estructura i funcionament?
3. Quin ha de ser el paper dels bibliotecaris i bibliotecàries davant d'aquest canvis?

4. S'ha preguntat als usuaris quina biblioteca volen? I als més joves?
5. Es contempla l'ús de les noves tecnologies?
6. Es contempla l'ús que en poden fer diferents usuaris amb diferents necessitats i possibilitats?
7. Es contemplen les diferents formes de treball?

Creant espais per compartir

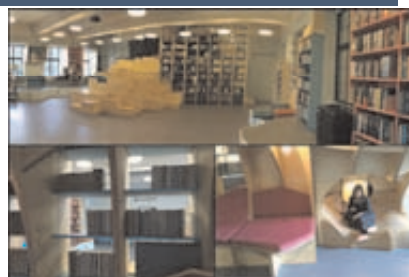
Bibliopiscines

Si els lectors no van a la biblioteca, la biblioteca va als lectors

Algunes idees per espais lectors

S'han de canviar els espais de les biblioteques dissenyant, per exemple, espais per compartir. Com a la imatge la biblioteca Tabakalera de San Sebastián, on els usuaris poden compartir pel·lícules, jocs, etc.

O les bibliopiscines, on els lectors poden llegir mentre estan banyant-se a l'estiu -la piscina està a la dreta de la imatge, tot i que no es veu.

Si l'usuari no va a la biblioteca, la biblioteca va a l'usuari. I com a exemple aquesta biblioteca que està al costat d'un supermercat i, per exemple, comparteix horari d'obertura.

És necessari crear racons privats de lectura, on llegir sigui una experiència plena tant individual com en companyia dels pares i mares. A la imatge he trobat com a exemple el d'una biblioteca de Noruega que recull la nova idea de biblioteca: un mateix mobiliari serveix per fer presentacions públiques per una banda i lectures privades i individuals a l'altra banda.

Quin tipus de biblioteca?

Musashino Place

Els petits canvis són poderosos

Fira a Yokohama

Activitats de solvència contrastada

- ☒ Clubs de lectura
- ☒ Activitats a les xarxes socials
- ☒ Maletes viatgeres
- ☒ Exposicions de novetats
- ☒ Exposicions temàtiques per redescobrir llibres
- ☒ Exposicions i xerrades d'autors (escriptors i il·lustradors)
- ☒ Visites d'autors
- ☒ Hora del conte per part d'experts, familiars, gent gran del poble o ciutat, etc.
- ☒ Lots de llibres per a escoles
- ☒ Tallers de cuina, conservació, creació...
- ☒ Cursos de creació literària
- ☒ Concursos literaris (Protagonista Jove, Atrapallibres...)

Però, quin tipus de biblioteca poden dissenyar? Us poso com a exemple la planta 2B de la vostra biblioteca a Musashino Place, a l'oest de Tòquio. Aneu-hi i descobriu el que s'hi amaga! O a vegades només són necessaris petits canvis com aquesta cadira raconera que podeu trobar a la fira de biblioteques de Yokohama. Si no hi heu anat, feu-ho i agafeu idees!

Hi ha algunes activitats que són de

solvència contrastada, compleixen amb la finalitat de la nova biblioteca i a Espanya es posen en pràctica molt sovint:

- Clubs de lectura
- Activitats a les xarxes socials
- Maletes viatgeres
- Exposicions de novetats
- Exposicions temàtiques per redescobrir llibres
- Exposicions i xerrades d'autors (escriptors i il·lustradors)
- Visites d'autors
- Hora del conte per part d'experts, familiars, gent gran del poble o ciutat, etc.
- Lots de llibres per a escoles
- Tallers de cuina, conservació, creació...
- Cursos de creació literària
- Concursos literaris (Protagonista Jove, Atrapallibres...)

5. Tres programes innovadors

5.1. Laboratori de lletres i imatges

Què són els laboratoris?

- ⌘ El **laboratori de lletres i imatges** és un espai de creació dins la Biblioteca Roca Umbert que convida les famílies a experimentar al voltant de la lectura, entesa en el sentit més ampli del terme: llegir amb tots els sentits, la lectura d'imatges i sons, la creació literària com un joc, la imaginació poètica com a forma artística...
- ⌘ Formació literària de les famílies amb la seva implicació directa.
- ⌘ Es parteix de l'infant per tornar a l'infant, iniciant un camí a partir del llibre per acabar en el llibre.
- ⌘ Data d'inici: 2005

5. Tres programes innovadors

Posem tres exemples de programes innovadors que s'estan portant a cap a biblioteques de l'entorn de Barcelona, programes que tenen una nova mirada del lector entès com a persona que forma part d'una societat i que tota la societat l'ha de motivar per la lectura.

5.1. Laboratori de lletres i imatges

Demana la implicació total dels bibliotecaris i bibliotecàries.

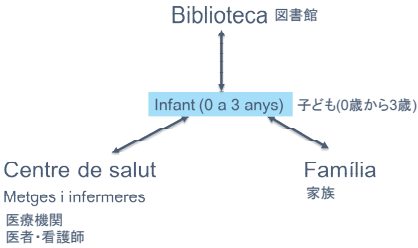
Què són els laboratoris?

- El laboratori de lletres i imatges és un espai de creació dins la Biblioteca Roca Umbert que convida les famílies a experimentar al voltant de la lectura, entesa en el sentit més ampli del terme: llegir amb tots els sentits, la lectura d'imatges i sons, la creació literària com un joc, la imaginació poètica com a forma artística...
- Formació literària de les famílies amb la seva implicació directa.
- Es parteix de l'infant per tornar a l'infant, iniciant un camí a partir del llibre per acabar en el llibre.
- Data d'inici: 2005

5.2. Nascuts per Llegir

- Nascuts per Llegir (NPL) és un programa que promou **el gust per la lectura entre els infants de 0 a 3 anys**, creant experiències emotives i positives vinculades al llibre i fent d'aquest una eina de comunicació entre pares i fills.
- Data d'inici: 2004.

```

    graph TD
      B[Biblioteca 図書館] <--> I[Infant (0 a 3 anys) 子ども(0歳から3歳)]
      I --> CS[Centre de salut  
Metges i infermeres  
医療機関  
医者・看護師]
      I --> F[Família  
家族]
    
```

- Més de 14.000 famílies vinculades al Nascuts per Llegir
- El 45% de les famílies han arribat a la biblioteca (el 60% de les famílies desconeixien la biblioteca)
- 1.800 activitats programades
- Un 77,5% de les famílies que han arribat a la biblioteca ha incorporat en la seva quotidianitat una estona de lectura diària
- 188.817 préstecs de materials de petits lectors
- 106.405 préstecs de materials del racó de pares i mares
- 1.400 seguidors a Facebook

5.2. Nascuts per llegir

- Nascuts per Llegir (NPL) és un programa que promou **el gust per la lectura entre els infants de 0 a 3 anys**, creant experiències emotives i positives vinculades al llibre i fent d'aquest una eina de comunicació entre pares i fills.
- Data d'inici: 2004.

Implicació total de la biblioteca, la família i els metges per acostar els infants de 0 a 3 anys a la lectura.

Alguns resultats especialment destacables són que el 77,5% de les famílies que han arribat a la biblioteca ha incorporat en la seva quotidianitat una estona de lectura diària

5.3. Municipi Lector

Programa de motivació a la lectura

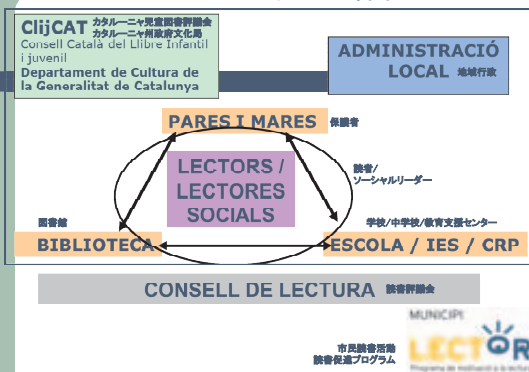

Què és Municipi Lector?

- Una proposta per a la difusió de la lectura a infants i joves de qualsevol municipi. Hi poden estar involucrades entitats de tota mena, ja siguin públiques o privades, familiars o extrafamiliars, etc.
- Data d'inici: 2005

プログラムの枠組み

5.3. Municipi Lector. Programa de motivació a la lectura

Què és Municipi Lector?

- Una proposta per a la difusió de la lectura a infants i joves de qualsevol municipi. Hi poden estar involucrades entitats de tota mena, ja siguin públiques o privades, familiars o extrafamiliars, etc.
- Data d'inici: 2005

Centrats en els primers lectors, pares i mares, biblioteca i escoles/instituts treballen a l'una per acostar els lectors a la lectura, convertint la biblioteca en un espai educatiu de tanta importància com l'escola o l'institut.

Amb activitats tant interessants com la nit de terror a la biblioteca amb l'afegit que els nens es queden a dormir a les seves instal·lacions.

Informació adicional

Blogs Joan Portell Rifà

- ↳ Llibres al Replà: <http://llibresalrepla.blogspot.jp/>
- ↳ Dos dits de front: <http://dosditsdefront.cat/>

A la xarxa

A la xarxa

- ↳ **GRETEL**. Universitat Autònoma de Barcelona. <http://www.gretel.cat/>
- ↳ **Consell Català del Llibre per a Infants i Joves**: www.cclij.org/faristol. Catalan organization of IBBY
- ↳ **OEPLI**. Organización española para el libro infantil i juvenil: www.oepli.org
- ↳ **Centro de estudios de promoción de la lectura infantil**: www.uclm.es/cepli/
- ↳ **Bienvenue sur le site Ricochet** : www.ricochet-jeunes.org
- ↳ **ANILIJ**. Asociación Nacional de Investigación de Literatura Infantil y Juvenil: www.uvigo.es/anilij

- ↳ **Xarxa telemàtica educativa de Catalunya**. www.xtec.es o xtec.es/recursos/lit_inf/index.htm.
- ↳ **Cavall Fort**: www.edu365.com/vadellibres o www.cavallfort.net/
- ↳ **Babar**, revista de literatura infantil y juvenil: www.revistababar.com/
- ↳ **Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona**: www.diba.es/chilias
- ↳ **Fundación Germán Sánchez Ruipérez**: www.fundaciongsr.es. Sol-e.
- ↳ **Servicio de Orientación de Lectura Infantil y Juvenil**: www.sol-e.com

Prensa escrita

Informació adicional

Blogs, webs i premsa escrita especialitzada que podeu consultar per conèixer més i millor l'actualitat de la literatura infantil i juvenil a Espanya.

ARIGATOU GOZAIMASHITA

- ↳ **Cuadernos de Literatura Infantil y Juvenil**. CLIJ (monthly publication) (Castellano)
- ↳ **Faristol**. Consell Català del Llibre per a Infants i Joves (quarterly publication) (Catalan)
- ↳ **L'illa**. Edicions Bromera (quarterly publication) (Catalan)
- ↳ **Beinola**. Galtzagorri Elkarte (Euskera)
- ↳ **Peonza**. Santander (Cantabria) (Castellano)
- ↳ **Cavall Fort** (biweekly publication) (Catalan)
- ↳ **La revue des livres pour enfants**. Paris: La joie par les livres (French)